

Gillbergs skissbok

Anteckningar Börje Sandén 1998-03-14

Skissboken - osignerad - sändes till Upplands-Bro Kulturnämnd på 70-talet från någon person i Värmland därför att ett flertal bilder kunde relateras till kommunen. Närmare upplysningar torde finnas i Kulturnämndens protokoll. Fyra inramade teckningar ur skissboken kom att användas som gåva till personal som varit anställd en längre tid i kommunen.

Sidorna numrerade här (ej per uppslag, som det är gjort i originalet)

1. "Sabatsbergs dammar och Westmans (?) Fåfänga 18/3 1836" g-sabat.tif
2. tom
3. okänt motiv - ekotempel (oidentifierat) - ekonomibyggnader
4. tom
5. Sundby med Borgen i bakgrunden - från öster - förgrunden laverad jfr tekniken i Lantingshausens teckning i Västra Ryds kyrka g-sund1.tif
6. Tom
7. Skiss - okänt motiv - sexkantig byggnad - väderkvarn i bakgrunden osäkert om det kan gälla den speciella byggnaden på Sundby, någon väderkvarn på Sundby är för närvarande inte känd av mig. g-sund2.tif
8. Tom
9. Sundby - från norr g-sund3.tif
10. tom
11. Västra Ryds kyrka i bakgrunden - torpstuga i förgrunden g-kyrka.tif
12. Tom
13. Påbörjad skiss
14. Uppslag - skiss Västra Ryds prästgård g-kyrka2.tif
15. Uppslag - skiss Västra Ryds kyrka
16. Tom
17. Gravvård över Gillbergs syster.
Inskriptionen lyder:
"Här hvilar Mademois ... Beata Dorotea Gillberg
född 17 26/12 72, död 18 11/4 35; Sv Ps. N 347, v 8" g-grav.tif
18. "Min Salig Systems Grafvård uppå Ry Kyrkogård
i Uppland uppsatt och bekostad af Friherre Rålamb och
Friherrinnan Rålamb född Lantingshausen"
ritad den 31 juli 1839 g-grav2.tif
19. skiss - några träd
20. motiv från Granhammar - okända byggnader - paviljong g-gran1v.tif
21. Granhammars huvudbyggnad - från SO - (fr kanslihuset) g-gran1h.tif

22. "Granhammar ritat 1839" (gäller ovanstående) Skiss några hus
 23. tom
24. Uppslag - skiss Granhammar g-gran6v.tif
 25. Uppslag - skiss Granhammar - endast taket syns - från eng. parken (?) g-gran6h.tif
26. - 39 skisser till okända motiv (eller tomma sidor)
40. Uppslag - skiss av Mariedahl med sjö i förgrunden (ej Upplands-Bro)
 41. Uppslag - dito
42. skiss - okänt motiv
 43. Tom
44. Uppslag - Granhammar - Lillsjön (Granhammarsviken) i förgrund g-gran2v.tif
 45. Uppslag - Granhammar från NO g-gran2h.tif
46. "Granhammar å andra sidan om Sjön Viken
 tagit den 1 juli 1841"
 47. "Granhammars Byggningen den 5 juli 1841" g-gran3h.tif
 "Taket öfra plåt nedra Tegel
 Huset Ljus gul rappning
 Rés de chanssain (?) Ljus röd
 Lister hvita Luckor (?) och fönster lister Grågula (?)"
- Skiss av soluret (som stod på södra sidan av byggnaden)
48. Uppslag - fullbordad skiss - Granhammar från söder g-gran3v.tif
 49. Uppslag - soluret framför Granhammars byggnaden
50. Uppslag - skiss - del av 4 sidor - Lillsjön
 51. Uppslag - dito. "Fortsättning af nästföljande teckning" g-gra4vv.tif
 "Granhammar ritat ifrån Norra Sidan den 5 juli 1841"
52. Uppslag - Granhammar från norr - blad 2 av 4 g-gran4v.tif
 53. Uppslag - dito. Blad 3 av 4 g-gran4h.tif
54. tom
 55. "Fortsättning af föregående teckning". Blad 4 av 4 g-gra4hh.tif
56. Uppslag - Granhammars inspektorsbostad g-gran5v.tif
 "Inspectorsbyggningen vid Granhammar"
 57. dito g-gran5h.tif
58. Skiss av träd
 59. tom
60. Uppslag - Sundby med magasinet - från väster g-sund4v.tif
 61. Uppslag - dito g-sund4h.tif
62. tom
 63. Skiss av landsvägskurva

64. Uppslag - Dianatemplet vid Granhammar - komp. med tusch. g-dianav.tif
65. Uppslag - dito g-dianah.tif
66. Uppslag - Sundby - ej färdig del - Borgen i bakgrunden g-sund5v.tif
67. Uppslag - Sundby fr öster g-sund5h.tif
68. tom
69. Skiss av träd
70. Uppslag - Gustav III:s paviljong i Hagaparken
71. Uppslag - dito
72. Uppslag - skiss av okänt motiv - kanal i förgrunden
73. Uppslag - dito
74. Skiss - okänt motiv
75. tom
76. Uppslag - Negelstena - Sigtuna i fjärran g-negelv.tif
77. Uppslag - dito g-negelh.tif
"Negelstena, Uppland och Tibble Socken, ritat den 19 augusti 1843.
Där en del af Staden Sigtuna finnes"
78. tom
79. tom
80. Uppslag - Sundby brygga med paviljong g-bryggv.tif
81. Uppslag - dito - "hvid Sundby Brygga den 26 augusti 1843" g-bryggh.tif
- 82 - 86. Skisser av okända motiv
87. Tre hästar "Christina (?)1858
88. Uppslag - skiss av okänt motiv
89. Uppslag - dito
90. Skadad teckning av Wibyholm i Södermanland
91. raderad skiss av Drottningholm från Kersön. Liten ångbåt " 1855"
92. tom
93. Wibyholm g-vibyhl.tif
94. "Wibyholm i Södermanland, tagit från Näsbykullar
95. Jakobsberg i Södermanland g-jacob.tif
96. "Jacobsberg i Södermanland, den 20 September 1856 (?)
97. tom
98. tom
99. Björnlunda kyrka g-björnl.tif

100. tom	
101. Wibyholm - framsida - "Christina"	g-vibyh2.tif
102. tom	
103. Wibyholm från parken (på pärmens insida)	g-vibyh3.tif

Kommentarer av Börje Sandén 98-03-14

Ur NE

Gillberg, Jacob, 1724-1793

Konstnär, professor vid Konstakademien från 1768. Gillberg utbildade sig åren 1755-61 i Paris och kom särskilt att inrikta sig på reproduktionsgrafik i crayonteknik. Som kopparstickare blev han känd för sina formsäkra, eleganta porträtt; t. ex. planscherna till Gustav III:s medaljhistoria. Far till Jacob Axel Gillberg.

Gillberg, Jacob Axel, 1769 - 1845

Konstnär, från 1840 direktör för Konstakademien; son till Jacob Gillberg. Gillberg verkade framför allt som miniatyrmålare och var som sådan mycket produktiv, med profilbilden som specialitet. Med inspiration från samtida brittiskt måleri lät han gärna modellen avteckna sig mot en ljusblå himmel. I nyklassicistisk anda betonade han linjens betydelse.

Ur NE. Artikeln **Konstakademien**

Kungl Akademien för de fria konsterna.

Räknar sitt ursprung från 1735, då Kongl. Ritarakademien inrättades med undervisning i teckning, modellering och myntgravering.

Ur Svenska män och kvinnor

Lantingshausen, Jakob Albrecht von, 1699 - 1769,
friherre

Lantingshausen, Albrecht von, 1751 - 1820,

- gift med grevinnan Johanna von Stockenström
- Greve, arméofficer, politiker, konstidkare
- Lantingshausen var en skicklig landskapstecknare och gravör
- Valdes 1798 till hedersledamot av Konstakademien.

Ur Nord. Familjebok, 3:e uppl 1923-1937

Lantingshausen, Albrecht von,

- greve (1800), militär (1768), konstidkare
- var mångsidigt bildad, utgav prosaöversättningen "Doctor Edvard Youngs Nätter" (1787-90; 3:e uppl 1798-99)
- idkade landskapsmålning, var som etsare elev av J. Gillberg och sysslade även med litografi.

Gillberg, Jacob (1724-1793)

- se ovan
- teckningar och gravyrer till "Kronprinsens abc-bok" 1780
- hade många privatelever

Gillberg, Jacob Axel (1769-1845)

- se ovan
- son till Jacob Gillberg
- professor 1798 vid Konstakademien
- direktör 1840

Gillberg, Carl Gustaf (1774 - 1855)

- bror till Jacob Axel

- teckningslärare på Karlberg 1811 - 1842
- utgav svenska landskapsutsikter i gravyr
- litografiska planscher för teckningsundervisningen

Sammanfattning av Börje Sandén 98-03-14

- Skissboken är osignerad, men har tillhört Jacob Axel Gillberg
- Detta framgår av anteckningen i anslutning till systemns gravvård på Västra Ryds kyrkogård
- Han har i slutet av sin levnad vistats i två perioder på Sundby (Granhammar?).
- de första teckningarna - Sundby , systemns gravvård och Granhammar - är ritade 1839.
- De övriga 1841
- Dessutom finns teckningar och skisser från andra orter, många oidentifierade. Ett Mariedahl kan inte vara Mariedal i Håbo-Tibble, även om Gillberg varit i Håbo-Tibble och ritat av Negelstena, eftersom Mariedal ligger vid en sjö.
- De sista teckningarna är av annan hand - Christina - och gjorda efter Gillbergs död

Det finns ett samband mellan släkterna Gillberg, Lantingshausen och Rålamb

- Bägge Gillberg var ledare av Konstakademien och Albrecht Lantingshausen var hedersledamot i den
- Den äldre Gillberg hade haft den yngre Lantingshausen som elev
- Den yngre Gillbergs syster har varit anställd(?) hos familjen Rålamb, vilket man kan sluta sig till av gravvården.
- Granhammar kom i Rålamb's händer genom att Claes Gustaf Rålamb gifte sig med Albrechts yngsta dotter Augusta Emerentia Charlotta (1796 - 1855), som hade ärvt Granhammar efter sin bror Erik Albrecht (den 3:e och sista generationen Lantingshausen)
- Claes Gustaf Rålamb's och Augusta Emerentia Lantingshausens son Erik Axel Rålamb är född 1829. Man kan föreställa sig att Gillbergs syster har varit gouvernant för barnen Rålamb, hon dog 1835.

Det finns också ett samband mellan teckningarna i skissboken och tavlan i Västra Ryds kyrka.

- Av ovanstående framgår att den yngre Lantingshausen haft den äldre Gillberg som lärare
- Enl. anteckning på tavlan - " Albrecht v. Lantingshausen deline: d: 21. Nov: 1764" - har Albrecht v. Lantingshausen varit 13 år när tavlan ritades.
- Det finns en påtaglig likhet i manéret vid jämförelse med en av teckningarna av Sundby.